

Не частіше, ніж двічі на тиждень здійснюють рухову активність тривалістю понад 30 хв 30,3 % дівчат та 18,4 % хлопців, що загалом складає 25,5 % учнів старшого шкільного віку.

Основними факторами, які визначають рухову активність учнів старшого шкільного віку є навчальне навантаження та кількість вільного часу. Надмірне навчальне навантаження негативним фактором вважають 66,7% учнів, серед них - 64,2 % хлопців та 69,1 % дівчат.

Дефіцит вільного часу є фактором, що перешкоджає систематичній рухові активності, для 59,5 % учнів старшого шкільного віку. Серед хлопців цей показник становить 52 %, серед дівчат - 66,6 %.

Основними факторами, які визначають рухову активність учнів загальноосвітніх шкіл віком 15-17 років у вільний час, є «власні смаки та вподобання» (59,9 %), «бажання бути здоровими» (55,5 %) та «бажання бути красивими» (51,4 %).

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження повинні спрямовуватися на вивчення шляхів підвищення обсягу рухової активності учнів різних вікових категорій.

Слід детально вивчити структуру вільного часу учнів, місце в ній рухової активності, а також визначити найбільш відповідні форми рухової діяльності для дітей різних вікових категорій.

Література

1. Арефьев В. Г. Здоров'я підлітків і рухова активність / В. Арефьев // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – 2014 - № 118 (3). – С. 6-10.
2. Боднар І. Р. Дозвілля українських школярів і місце рухової активності у ньому / Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту // Іванна Боднар, Анна Кіндзера. – 2016 - №5. – С. 11-19.
3. Дейнеко А. Х. Соціально-педагогічні передумови формування культури рухової діяльності в учнів загальноосвітніх навчальних закладів / А. Дейнеко // Слобожанський науково-спортивний вісник - 2015 - № 4. – С. 35-39.
4. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання / Т. Круцевич // Том 2, Київ: Олімпійська література. - 2012. - 368 с.
5. Круцевич Т. Раціональна рухова активність як фактор підвищення розумової працездатності школярів / Т. Круцевич, Н. Пангелова // Спортивний вісник Придніпров'я. - 2014. - № 2. - С. 73-76
6. Шиян О. І. Освітня політика з питань забезпечення здорового способу життя молоді : монографія / О. І. Шиян. – Л., 2010. – 296 с.
7. Цюкало Л. Зміна показників фізичного розвитку та фізичної підготовленості школярів в процесі занять з фізичного виховання у позаурочний час / Людмила Цюкало // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова – 2015 - № 6. – С. 80-83.
8. American time use survey — 2014 Results // For release 10:00 a.m. (EDT) Wednesday, June 24, 2015 - 25 p.
9. Błoński K. Czas wolny mieszkańców dużych miast w Polsce—wyniki badań / Krzysztof Błoński // Konsumpcja i Rozwój – 2014- №1(6). – S. 39-48.
10. Dobbins Maureen. School-based physical activity programs for promoting physical activity and fitness in children and adolescents aged 6 to 18 / Maureen Dobbins // Cochrane Database Syst Rev 2.2 (2013).
11. Ericsson Ingegerd. Motor skills and school performance in children with daily physical education in school—a 9-year intervention study / Ingegerd Ericsson and Martin K. Karlsson // Scandinavian journal of medicine & science in sports 24.2 (2014): 273-278.
12. Liukkonen Jarmo. Results from Finland's 2014 report card on physical activity for children and youth / Jarmo Liukkonen // Journal of Physical Activity and Health 11.s1 (2014): S51-S57.
13. Marks Jennifer. Changing from primary to secondary school highlights opportunities for school environment interventions aiming to increase physical activity and reduce sedentary behaviour: a longitudinal cohort study / Jennifer Marks // International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity 12.1 (2015): 59.
14. Physical activity statistics. *British Heart Foundation Centre on Population Approaches for Non-Communicable Disease Prevention. Nuffield Department of Population Health, University of Oxford*, 2015 – 126 p.

Матвійчук Т. Ф., Соловйов В. Ф., Окопний А. М.

Львівський державний університет фізичної культури, м. Львів

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. Ефективність становлення і розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів на етапі навчання у ВНЗ забезпечується професійно-педагогічною спрямованістю, соціокультурною детермінованістю освітньої діяльності, безперервністю і наступністю педагогічної освіти, єдністю індивідуалізації та диференціації підготовки вчителя тощо. Важливими в організації загальнопедагогічної підготовки вчителя вважають принципи: цілісності, науковості, зв'язку теорії і практики, систематичності та послідовності, єдності навчання і виховання. Узагальнення досвіду її практичної організації стосовно вчителя виявило такі специфічні принципи: професійно-педагогічної спрямованості; інтегративності; індивідуалізації та диференціації; єдності загального, особливого та індивідуального.

В статті визначено основні принципи формування і розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів: цілісності педагогічного процесу; індивідуалізації та диференціації; професійно-педагогічної спрямованості; єдності

наукової та педагогічної діяльності; соціокультурної детермінації підготовки майбутнього вчителя; безперервності та наступності педагогічної освіти; включеності педагога в інноваційну діяльність; імплікації загальної та педагогічної культури; фасилітації; спільної творчої діяльності; професійно-педагогічного самовдосконалення. Крім названих, формування і розвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів має спиратися на інші специфічні принципи, зокрема: принцип активної взаємодії суб'єктів освітнього середовища, принцип підтримки творчих ініціатив і принцип оптимальності.

Завдання становлення і розвитку педагогічної майстерності передбачає проектування особистості та виховання її творчої індивідуальності у процесі професійної підготовки на основі сукупності принципів, а також урахування традиційних та інноваційних принципів.

Ключові слова: педагогічна майстерність, принципи формування і розвитку, майбутній вчитель, професійна підготовка, вищі навчальні заклади.

Аннотация. Принципы формирования и развития педагогического мастерства будущих учителей в процессе профессиональной подготовки. Матвийчук Т. Ф., Соловьёв В. Ф., Окопный А. М. Эффективность становления и развития педагогического мастерства будущих учителей на этапе обучения в вузе обеспечивается профессионально-педагогической направленностью, социокультурной детерминированностью образовательной деятельности, непрерывностью и преемственностью педагогического образования, единством индивидуализации и дифференциации подготовки учителя. Важными в организации общепедагогической подготовки учителя считаются принципы: целостности, научности, связи теории и практики, систематичности и последовательности, единства обучения и воспитания. Обобщение опыта ее практической организации относительно учителя выявило следующие специфические принципы: профессионально-педагогической направленности; интегративности; индивидуализации и дифференциации; единства общего, особенного и индивидуального.

В статье определены основные принципы формирования и развития педагогического мастерства будущих учителей: целостности педагогического процесса; индивидуализации и дифференциации; профессионально-педагогической направленности; единства научной и педагогической деятельности; социокультурной детерминации подготовки будущего учителя; непрерывности и преемственности педагогического образования; включенности педагога в инновационную деятельность; импликация общей и педагогической культуры; фасилитации; совместной творческой деятельности; профессионально-педагогического самосовершенствования. Кроме названных, формирование и развитие педагогического мастерства будущих учителей должно опираться на другие специфические принципы, в частности: принцип активного взаимодействия субъектов образовательной среды, принцип поддержки творческих инициатив и принцип оптимальности.

Задача становления и развития педагогического мастерства предусматривает проектирование личности и воспитания ее творческой индивидуальности в процессе профессиональной подготовки на основе совокупности принципов, а также учета традиционных и инновационных принципов.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, принципы формирования и развития, будущий учитель, профессиональная подготовка, высшие учебные заведения.

Abstract. Principles of formation and development of pedagogical mastery of future teachers in the process of professional training. Matviichuk Tetyana, Solovyov Valeriy, Okopnyy Andriy. The effectiveness of the formation and development of the pedagogical mastery of future teachers at the stage of study at the university is ensured by the professional pedagogical orientation, the sociocultural determinism of educational activity, the continuity and continuity of pedagogical education, the unity of individualization and differentiation of teacher training. The principles of integrity, scientific character, the connection between theory and practice, systematism and consistency, the unity of teaching and upbringing are important in the organization of general pedagogical preparation of the teacher. The generalization of the experience of its practical organization with respect to the teacher revealed the following specific principles: vocational and pedagogical orientation; Integrity; Individualization and differentiation; Unity of the general, the particular and the individual.

The article defines the basic principles of the formation and development of the pedagogical mastery of future teachers: the integrity of the pedagogical process; Individualization and differentiation; Vocational and pedagogical orientation; Unity of scientific and pedagogical activity; Sociocultural determination of the preparation of the future teacher; Continuity and continuity of teacher education; Involvement of the teacher in innovative activities; The implication of general and pedagogical culture; Facilitation; Joint creative activity; Professional and pedagogical self-improvement. In addition to the above, the formation and development of the pedagogical mastery of future teachers should be based on other specific principles, in particular: the principle of active interaction among subjects of the educational environment, the principle of supporting creative initiatives and the principle of optimality.

The task of the formation and development of pedagogical mastery involves the design of the personality and education of its creative individuality in the process of professional training on the basis of a set of principles, as well as the consideration of traditional and innovative principles.

Keywords: Pedagogical mastery, the principles of formation and development, future teacher, vocational training, higher educational institutions.

Постановка проблеми. Глобальні соціокультурні процеси на початку XXI ст., сучасний рівень інформатизації та технологічності суспільства висувають нові вимоги до особистості, суттю яких є висока майстерність у професійній діяльності,

гармонійно поєднана із соціальною відповідальністю.

Вирішення основних завдань і реалізація першочергових напрямів реформування освіти (оновлення методів навчання; зміцнення зв'язку професійної освіти з практикою і науковими дослідженнями; створення механізму систематичного оновлення змісту освіти всіх рівнів; ліквідація відставання у стандартах і якості викладання; забезпечення соціальної адаптації випускників; розвиток варіативності та доступності освітніх програм тощо) неможливо без усвідомлення сутності змін, що відбуваються в суспільстві, і вироблення адекватних шляхів їх здійснення з боку педагогів усіх рівнів. Тобто необхідна готовність і здатність вчителя стати провідником нагальних змін в освітній галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нові тенденції суспільного світогляду, варіативність наукового прогресу, діалог і співпраця потребують актуалізації суб'єктної позиції викладача як елемента педагогічної майстерності, що виражається у здатності науково обґрунтовано впливати на результати навчання, усвідомлювати себе носієм знань, бути стратегом професійної діяльності. Формування і розвиток педагогічної майстерності дозволяє пізнавати, прогнозувати і перетворювати дійсність; удосконалювати професійну компетентність протягом усього життя. У процесі становлення педагогічної майстерності «розкриваються» резерви особистісного потенціалу педагога, тим самим даючи можливість оптимізувати його педагогічний вплив відповідно до потреб освітнього середовища [5, 9].

Незважаючи на те, що проблеми педагогічної теорії і практики вивчає з позицій різних наук велика когорта науковців і методистів, саме вчителів належить провідна роль у вирішенні цих проблем на практиці. Саме йому доводиться зрештою інтегрувати й використовувати результати досліджень з метою ефективної організації навчання з урахуванням конкретних, часто – унікальних ситуацій. Тому одним із найважливіших завдань підготовки майбутнього вчителя є формування і розвиток педагогічної майстерності.

Загальнопедагогічна підготовка майбутніх учителів у системі вищої педагогічної освіти будується на сформульованих у працях О. Абдулліної, А. Новікова, В. Сластьоніна та ін. [1, 6, 8] принципах, що втілюють основні підходи до організації навчання у вищій школі [2, 3, 4]. Важливими в організації загальнопедагогічної підготовки вчителя прийнято вважати принципи: цілісності, науковості, зв'язку теорії і практики, систематичності та послідовності, єдності навчання і виховання. На підставі теоретичного аналізу досліджуваної проблеми та узагальнення досвіду практичної організації загальнопедагогічної підготовки вчителя визначено такі специфічні принципи: професійно-педагогічної спрямованості; інтегративності; індивідуалізації та диференціації; єдності загального, особливого та індивідуального.

Мета нашого дослідження полягає у визначенні основних принципів формування і розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення педагогічної майстерності майбутніх учителів на етапі навчання у ВНЗ потребує, на наш погляд, проектування освітнього середовища, здатного забезпечити реалізацію та психолого-педагогічний супровід відповідних технологій навчання. В якості концептуальної методології проектування такого середовища ми використовували системний, діяльнісний і особистісно орієнтований, а також аксіологічний, антропологічний і культурологічний підходи. Положення цих підходів відображаються в певних педагогічних принципах (опосередковано, через закономірності навчання).

Принципи навчання – система основних дидактичних вимог до навчального процесу, дотримання яких забезпечує його ефективність [3]. Ці принципи взаємопов'язані та служать основоположними напрямками навчально-виховного процесу, які визначають основні вимоги до його змісту, управління, методики та форм організації навчальної діяльності. Серед них виділяють загальнодидактичні – спільні для організації навчального процесу в усіх закладах освіти. Відомий і комплекс принципів професійного навчання (фундаменталізації та професійної спрямованості тощо). Дослідники виокремлюють також свої, специфічні принципи. У наукових дослідженнях кількість принципів та їх формулювання значно відрізняються.

У змісті навчальних дисциплін, що забезпечують психолого-педагогічну підготовку майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки, виділяють наступні загальнодидактичні принципи: свідомості й активності учнів; науковості; міцності знань, умінь, навичок; наочності; доступності; індивідуалізації; систематичності та послідовності. При формуванні інноваційної поведінки педагога важливо враховувати такі принципи [1]:

1) Принцип рефлексії на власний психолого-педагогічний досвід. Для цього необхідно опанувати способи аналізу й варіативності умов, чинників та результатів локальних і масштабних педагогічних ситуацій з різних (насамперед, психологічних) позицій. Гнучкий підхід до педагогічного досвіду вчителя, кваліфікований аналіз і вибірково-оцінне ставлення до раніше засвоєних методів у поєднанні з опануванням нових психологічних знань забезпечують продуктивний синтез психолого-педагогічних знань, новий рівень професійної компетентності.

2) Принцип орієнтувально-пошукової позиції педагога щодо будь-яких аспектів педагогічного досвіду. Сформованість такої позиції забезпечує обґрунтований підхід до оцінювання можливостей і особливостей реалізації конкретних способів педагогічної взаємодії, визначення умов і меж їх застосування.

3) Принцип цілісного підходу до аналізу проблемних педагогічних ситуацій. Особливість таких ситуацій в освітньому процесі полягає в наявності великої кількості учасників, які характеризуються своїми функціями, способами взаємодії та інтересами. Тому спроби вирішити проблемну ситуацію, спираючись лише на локальні ознаки, зазвичай, є невірними.

4) Принцип формування уміння вирішувати завдання колегіально з іншими учасниками (учнями, колегами). Це забезпечує можливість зіставлення своїх поглядів з поглядами колег, батьків, пошуку оптимальних рішень не лише завдяки відстоюванню власних позицій, а й за допомогою аналізу інших пропозицій, спільного їх генерування.

Реалізація цих принципів забезпечує системність у підготовці педагога до інноваційної діяльності як у період навчання, так і на етапі післядипломної освіти та у процесі безперервного вдосконалення педагогічної майстерності.

З урахуванням виявлених особливостей на основі вивчення наукових джерел [4, 6, 8, 10] ми визначили та

проаналізували основні (найбільш важливі) принципи формування і розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів: цілісності педагогічного процесу; індивідуалізації та диференціації; професійно-педагогічної спрямованості; єдності освітньої та науково-педагогічної діяльності; соціокультурної детермінації підготовки майбутнього вчителя; безперервності та наступності педагогічної освіти; включеності педагога в інноваційну діяльність; імплікації загальної та педагогічної культури; фасилітації; спільної творчої діяльності; професійно-педагогічного самовдосконалення.

Принцип цілісності педагогічного процесу забезпечується охопленням усіх сфер особистості, а саме: а) емоційно-чуттєвої, де емоції і переживання допомагають відчувати переваги високих фізичних кондицій; б) когнітивної, де знання дозволяють індивіду усвідомлювати переваги здорового способу життя; в) вольової, де система тренувального характеру сприяє виробленню системи самовпорядкування та корекції. Системне, цілісне бачення об'єктів педагогічної діяльності є одним із найважливіших показників сформованості педагогічної культури. З іншого боку, системність і цілісність дозволяють зрозуміти і осмислити її багатоаспектність у моральному, дидактичному, екологічному, інноваційному проявах.

Цей принцип передбачає умовне виокремлення сторін, елементів, відносин, на основі якого постійно співвідносяться одержувані результати з перебігом усього педагогічного процесу. У нашому дослідженні принцип цілісності педагогічного процесу реалізується у вигляді особливого опису системи та процесу формування цілісного педагогічного знання майбутнього вчителя, відмінного від опису виділених структурних елементів, а також обґрунтування інтенції на особливості даної системи середовища, в основі якої лежить її внутрішня активність [5, 7].

Реалізація принципу індивідуалізації та диференціації передбачає, з одного боку, урахування індивідуальних особливостей студента, індивідуальний темп його просування в освоєнні культурно-педагогічних цінностей, з іншого – урахування індивідуальних особливостей студентів, об'єднаних у групи для спільної діяльності за ознаками віку, рівня навченості, професійних інтересів тощо. Індивідуалізація і диференціація проявляються в технологіях формування професійно-педагогічної культури, у відборі змісту психолого-педагогічної освіти, розробці навчальних планів і програм, підготовці навчальних посібників і т. д.

Принцип індивідуалізації та диференціації забезпечує професійно-педагогічну підготовку, орієнтовану на розвиток здібностей студентів щодо оцінювання особистісних, професійно-педагогічних якостей, а також на «прийняття» і усвідомлення цінності прийомів індивідуалізації та диференціації в освітньому процесі ВНЗ і школи.

Принцип професійно-педагогічної спрямованості освітнього процесу у ВНЗ передбачає: професійну зорієнтованість особистості студента і викладача, яка виявляється в низці професійно-особистісних характеристик; професійну спрямованість діяльності студентів, викладачів, наукових підрозділів закладу, що реалізується в навчальній, науковій і педагогічній діяльності; професійну спрямованість освітнього процесу, що забезпечує створення необхідних умов для вільного розвитку і прояву професійних особливостей особистості викладачів і студентів.

Професійна спрямованість освітнього процесу проявляється також у сформованості психологічної готовності його учасників до усвідомленого, самостійного оволодіння професією. Ця готовність включає зміст уявлень педагога про психологічну сутність педагогічної діяльності, почуття особистісної значущості даної діяльності, готовність до прийняття відповідальності й до спілкування, потребу в самоактуалізації тощо. Реалізація принципу професійної спрямованості цілісного педагогічного процесу у ВНЗ забезпечує підґрунтя для поєднання загальної та професійної культури особистості, що є важливою складовою підготовки вчителя в системі вищої педагогічної освіти.

Принцип єдності освітньої та науково-педагогічної діяльності базується на спільності компонентів цих видів діяльності. Розбіжності виявляються в цілях, змісті, методах, що вимагає різної концентрації інтелектуальних, вольових, емоційних сил. У науковій роботі провідну роль відіграють аналітичний і прогностичний компоненти, у педагогічній – конструктивний, організаційний, комунікативний. Наукова діяльність становить основу педагогічної, але провідною у ній є педагогічна складова, її організація, контроль, оцінювання результатів [6, с. 18-20].

Принцип соціокультурної детермінації підготовки майбутнього вчителя впливає із взаємозв'язку культурних процесів, освіти, виховання і суспільно-історичного прогресу, взаємозв'язку економіки, культури та психолого-педагогічної науки [5, 9]. Сучасне трактування принципу культуровідповідності передбачає, що виховання має ґрунтуватися на загальнолюдських цінностях і будуватися з урахуванням особливостей етнічної та регіональної культур, вирішувати завдання залучення молоді до різних пластів культури (побутової, фізичної, матеріальної, духовної та ін.)

Принцип безперервності та наступності педагогічної освіти відображає зв'язок етапів, ступенів педагогічної освіти. У процесі освоєння професійно-педагогічної культури та формування педагогічної майстерності безперервність означає поступ в опануванні нових знань, технологій, формуванні професійно й особистісно значущих якостей. Внутрішнім механізмом безперервності у професійній підготовці вчителя є наступність, що передбачає збереження на кожному новому етапі оволодіння педагогічною культурою базових знань, умінь, особистісно-професійних якостей як результату попередніх етапів і можливість просування у професійному становленні. Реалізація цього принципу забезпечує єдність теоретичної та практичної підготовки педагога.

Завдання формування особистості вчителя та його професійної підготовки можна вирішувати повною мірою, якщо послідовно реалізовувати принцип неперервності педагогічної освіти, який передбачає єдність і наступність допрофесійної, професійної підготовки та підвищення кваліфікації. Необхідно також забезпечити єдність професійного, загальнокультурного та морально-правового розвитку особистості вчителя.

Принцип включеності педагога в інноваційну діяльність передбачає участь студентів у створенні педагогічних нововведень, їх оцінюванні, опануванні, а також використанні на практиці. Інноваційна діяльність характеризується визначеністю й послідовністю дій: розроблення (створення, пошук або адаптація) нововведення; вивчення створеного (експертне оцінювання, апробація, перевірка); доопрацювання; впровадження у практику, теоретичне вивчення нового, його

практичне засвоєння; подальший розвиток предмета інновації [8].

Реалізація принципу імплікації загальної та педагогічної культури в їх взаємозв'язку і взаємозумовленості набуває, на наш погляд, особливого значення в процесі професійної підготовки вчителя, створюючи основу для гуманістичного розвитку особистості, її прилучення до національних культурних традицій, оволодіння загальнолюдськими цінностями та їх практичного втілення у професійній діяльності. У ході цього процесу відбувається інтеріоризація, тобто перетворення зовнішніх впливів у внутрішні спонукання, новоутворення особистості. Разом з тим, актуалізується проблема підвищення загальної культури педагога, оскільки її рівень визначає розвиток різних сторін професійної культури і, в підсумку, загального рівня професійної майстерності.

Принцип фасилітації у формуванні професійної майстерності майбутніх вчителів визначає стратегію і тактику управління процесом навчання і означає створення атмосфери доброзичливості й довіри, умов для саморозвитку, самовдосконалення особистості на засадах гуманізму, полісуб'єктності, толерантності. Він реалізується через взаємодію студентів і викладача в моделі особистісно-орієнтованої педагогіки та гуманістичної психології на основі співуправління, відкритості, творчості, налагодження контактів для індивідуального вдосконалення, особистісного зростання, розкриття здібностей, пізнавальних можливостей, стимулювання і звільнення «пластичних якостей особистості» за допомогою суб'єкт-суб'єктного спілкування, атмосфери безумовного прийняття, розуміння та довіри, педагогічного навіювання і висування оптимістичної перспективи. Це дає можливість розширення меж свободи і відповідальності учасників освітнього процесу в практичній діяльності [3]. Педагогічна фасилітація передбачає налаштованість на допомогу студентам, прагнення відчувати їхній емоційний стан, співчувати і співпереживати їм, сприймати їхні переживання як власні.

Для формування творчої індивідуальності необхідний гуманістичний, дбайливий підхід з урахуванням її неповторності [10]. Важливим є досягнення конгруентності навчального й виховного процесів, надання їм особистісної значущості. Завдання викладачів у вищій школі полягає у створенні мікроклімату і умов для природного «вироснування» і «дозрівання» унікальної особистості майбутнього вчителя, її самоактуалізації [7]. Тому комунікативну конгруентність під час взаємодії і психологічного впливу забезпечує емпатійна культура, яка передбачає розвиненість емоційно-чуттєвої сфери особистості та спрямована на глибоке розуміння насамперед іншої людини, через неї – на самовдосконалення, збагачення власного емоційного світу, а також набуття і розвиток навичок контролю своїх емоцій і саморегуляції у процесі виконання професійної діяльності.

Принцип спільної творчої діяльності передбачає насичення освітнього процесу творчим змістом, інноваційними засобами, співвіднесення навчальної діяльності з педагогічними цінностями і завданнями. Найбільш ефективними є такі форми і методи спільної творчої діяльності: прийоми вітагенного навчання, рефлексивно-піктографічні прийоми, прийоми емоційно-інтелектуального стимулювання пізнавальної активності, що базуються на ситуаціях відкритості, успіху і співпраці. Принцип спільної творчої діяльності означає, таким чином, максимальну реалізацію креативних здібностей майбутніх вчителів у різних освітніх ситуаціях, розвиток уміння інтерактивної взаємодії тощо [1, 3].

Необхідність реалізації принципу професійно-педагогічного самовдосконалення, з одного боку, зумовлена постійним оновленням і поповненням психолого-педагогічних знань, встановленням нових загальнопедагогічних закономірностей і тенденцій, з іншого – психологічними особливостями професійного розвитку педагога (задоволення потреби у професійному зростанні). Професійне самовдосконалення може бути визначене як вид спеціальної систематичної діяльності особистості, спрямованої на самоврядування, саморозвиток соціально і професійно значущих якостей.

Крім названих, формування і розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів має спиратися на інші специфічні принципи, зокрема:

- принцип активної взаємодії суб'єктів освітнього середовища, який відображає розвиток особистісно орієнтованого навчання у педагогічній системі у вигляді освітнього середовища, що розширює творчі суб'єкт-суб'єктні відносини, підсилює педагогічні ресурси щодо формування ціннісного ставлення до творчої діяльності, педагогічної компетентності та творчої активності студентів;
- принцип підтримки творчих ініціатив, що полягає в цілеспрямованому розвитку творчого потенціалу особистості майбутнього вчителя шляхом індивідуального добору змісту і виду навчальної та науково-дослідної діяльності студентів;
- принцип оптимальності – розроблення і прийняття норм, правил і вимог, які при застосуванні у процесі професійної підготовки майбутніх учителів забезпечують оптимальні витрати засобів і ресурсів при гарантуванні високої якості формування педагогічної майстерності.

Таким чином, завдання становлення і розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів у ВНЗ передбачає застосування не розрізнених принципів і пов'язаних із ними методів впливу на особистість студентів, а полягає в реалізації єдиної, цілеспрямованої системи навчання, проектування особистості та виховання її творчої індивідуальності в процесі професійної підготовки на основі сукупності принципів і технологій навчання. Комплексний підхід дозволяє забезпечити оптимальне врахування традиційних та інноваційних принципів, єдність яких є істотним внеском у формування професіоналізму вчителя та його гармонійний розвиток.

Висновки і перспективи подальших розвідок. З урахуванням виявлених особливостей професійної підготовки на основі вивчення наукових джерел визначено основні принципи формування і розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів: цілісності педагогічного процесу; індивідуалізації та диференціації; професійно-педагогічної спрямованості; єдності освітньої та науково-педагогічної діяльності; соціокультурної детермінації підготовки майбутнього вчителя; безперервності та наступності педагогічної освіти; включеності педагога в інноваційну діяльність; імплікації загальної та педагогічної культури; фасилітації; спільної творчої діяльності; професійно-педагогічного самовдосконалення. Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів має спиратися також на принципи: активної взаємодії суб'єктів освітнього середовища, підтримки творчих ініціатив, оптимальності. Завдання становлення і розвитку педагогічної майстерності передбачає проектування особистості та

виховання її творчої індивідуальності у процесі професійної підготовки на основі сукупності принципів, а також урахування традиційних та інноваційних принципів.

Перспективи подальших розвідок пов'язані з впровадженням у навчальний процес педагогічних технологій таких як: розвивальне навчання, проблемне навчання, інтерактивне та інтегративне навчання, навчально-дослідні роботи, а також інформаційні технології, які є ефективними та сприяють формуванню у студентів індивідуального стилю педагогічної діяльності шляхом розкриття їхнього педагогічного потенціалу.

Література:

1. Абдуллина О. А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования : для пед. спец. высш. учеб. заведений / О. А. Абдулина. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : Просвещение, 1990. - 141 с.
2. Бабанский Ю. К. Избранные педагогические труды / [сост. М. Ю. Бабанский]. - М. : Педагогика, 1989. - 560 с.
3. Volkova N. P. Pedagogika : posibnyk dlya studentiv vyshchikh navchal'nykh zakladiv / N. P. Volkova - K. : Vyd. tsentr «Akademiya», 2002. - 572 s.
4. Карпюк Р. П. Підготовка вчителя фізичної культури до розв'язання професійних ситуацій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Карпюк Роман Петрович. - Чернівці, 2004. - 188 с. - Библиогр. : с. 157-180.
5. Matviichuk T. F. Urovny proyavleniya pedahohycheskoho masterstva uchyteley fyzkul'tury Ukrainy / Stupně projevu pedagogického umění učitelů tělesné výchovy na Ukrajině / Tatiana Matvičuk // Modern Science - Moderní věda : scientific journal. - Praha : SRIED. - 2014. - № 2. - P. 131-137.
6. Новиков А. М. Методология образования / А. М. Новиков. - М. : Эгвес, 2002. - 320 с.
7. Rudenko L. A. Émpatycheskaya kul'tura v kontekste razvytyya kommunykativnoy kompetentnosti budushchikh spetsyalystov / L. A. Rudenko // Education as the basis of the humanity evolution in conditions of the information environment of the so-ciety domination : materials digest of the LII International Research and Practice Con-ference and II stage of the Championship in pedagogical sciences (London, May 21 - May 26, 2013). - London : IASHE, 2013. - P. 140-143.
8. Слостенин В. А. Педагогика : инновационная деятельность / В. А. Слостенин, Л. С. Подымова. - М. : Магистр, 1997. - 224 с.
9. Solovyov V. Psykhologo-pedahohichni umovy pidvyshchennya hotovnosti maybutnikh vykladachiv fizychnoho vykhovannya do pedahohichnoyi diyal'nosti / V. Solovyov // Pedagogika i psykhologhiya prof. osvity. - 2013. - № 3. - S. 152-161.
10. Moss D. The Metaphors of Consciousness / Moss, D., Keen, E. - N. Y. ; London : Plenum Preaa, 1981. - 521 p.

УДК 378.015.3:796

Мацола Н.П., Щур Л.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич
Львівська національна академія мистецтв, м. Львів

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Анотація. У статті розкрито особливості підготовки майбутнього фахівця до формування здорового способу життя та зміцнення здоров'я школярів. Обґрунтовано актуальність проблеми підготовки майбутнього вчителя фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності учнів; окреслено основні шляхи покращення здоров'я школярів.

Ключові слова: здоров'я, підготовка майбутнього вчителя, здоров'язбережувальна діяльність, школярі.

Аннотация. Мацола Н., Щур Л. Подготовка будущего учителя физической культуры к здоровьесберегающей деятельности школьников. В статье рассматриваются особенности подготовки будущего специалиста к формированию здорового образа жизни и укреплению здоровья школьников. Обоснована актуальность проблемы подготовки будущего учителя физической культуры к здоровьесберегающей деятельности учеников; намечены основные пути улучшения здоровья школьников.

Ключевые слова: здоровье, подготовка будущего учителя, здоровье сберегающая деятельность, школьники.

Annotation. Matsola N., Schur L. Preparation of future teacher of physical culture to promote schoolchildren's health-supporting activity.

The article reveals peculiarities of preparation of future specialist to promote healthy lifestyles and health improvement among schoolchildren. The actuality of the problem of training future teachers of physical culture to promote health-supporting activity of schoolchildren is grounded; the main ways to improve the health of schoolchildren are defined.

In modern conditions, the higher requirements to professional and personal qualities are set for teachers. He should be not only a highly professional specialist within his subject, but also a person of high health culture in his profession. The status and role of the teacher as a professional and creative personality is determined by preparedness. This is a teacher who stands as a central link in the organization of health-supporting school activity among schoolchildren, their views and motivation for a healthy lifestyle.

The problem of schoolchildren health-supporting activity in the theory and practice of modern pedagogy takes one of the leading places. One of its unexplored aspects is the readiness formation of future physical education teacher trainees at the stage of study in university to provide pupils health preservation. The research deals with an analysis of psychological and educational, methodical and special literature on the readiness formation of physical education teacher trainees to pupils health preservation.

As a result of analysis of the literature, the importance of preparing future teachers of physical culture to promote health-